

Lekcije izgubljenega desetletja

Prof. dr. Dušan Mramor

V svojem [članku](#) je dr. Ali Žerdin na primerih držav z najbolj razvitim tržnim gospodarstvom prikazal, kako odločujoča je ustrezna opredelitev poslanstva managerjev in sledenje managerjev temu poslanstvu. Največje premike v gospodarskem in družbenem razvoju v smeri družbe blaginje smo dosegli, ko je osrednji del managementa razumel družbene razmere in aktivno odigral vlogo široko razgledanega vizionarja, mnenjskega voditelja in kompetentnega sogovornika politiki, seveda s poudarkom na ekonomski politiki, ter drugim deležnikom v družbi. Vse to, poleg primarne naloge managerjev, biti visoko usposobljeni voditelji podjetij in institucij, v gospodarstvu sledi cilju povečevanja vrednosti. Skratka, osrednji del managementa je v družbi aktivno nastopal kot »prosvetljeni management«.

V naslednjem prispevku z dr. Sambtom ugotavlja, da Slovenija nujno potrebuje velik razvojni premik, če želi ohraniti ugodne življenjske razmere in dolgoročno vzdržne družbene odnose. Združenje Manager povečuje svojo aktivnost v družbi v smeri »prosvetljenega managementa«, da bi pripomogel k nujnemu razvojnemu preboju. Gre za zahteven projekt, ki po eni strani temelji na položaju v družbi in virih, s katerimi management razpolaga, po drugi strani pa zadene ob primanjkljaj izkušenj in znanja za uspešno izpolnitev naloge. Del aktivnosti, ki naj bi pomagale premostiti primanjkljaj, je tudi ta publikacija ([POGLED 2019](#)) in aktivnosti, povezane z njo.

Nujen predpogoj za uspešno izpolnjeno vlogo prosvetljenega managementa v družbi je dobro poznavanje ekonomske analize za razumevanje preteklih in sposobnost napovedovanja prihodnjih ekonomskih gibanj. [Zato v nadaljevanju analiziram izzive vsakokratnih gospodarskih razmer posameznih vlad v Sloveniji od leta 2000 do 2018](#), logiko opredeljenih ekonomskih politik v posameznih obdobjih ter predvidene ukrepe, njihovo izvedbo in rezultate. Uporabljam zadnje razpoložljive letne podatke, ki so prikazani v grafih v posebnem razdelku te publikacije.

Slovenija je v tem celotnem obdobju v primerjavi z drugimi tranzicijskimi državami, ki so vstopile v EU v letu 2004, dosegla daleč najslabše rezultate, saj je BDP na prebivalca realno narastel samo za 40 %, na primer na Slovaškem pa za skoraj 100 %. Hkrati je Slovenija v nekaterih podobdobjih znotraj teh 18 let po uspešnosti močno preseгла druge države. Zato predstavlja odličen študijski primer (naravoslovci bi rekli »laboratorij«) za hitro, zanimivo, relevantno in zato nenaporno osvajanje nujnega praktičnega znanja o ekonomiji.

Obdobje od leta 2000 do 2018 razdelimo na naslednja podobdobja, ki so vezana na obdobja posameznih vlad Janeza Drnovška in Toneta Ropa (2000 do 2004), Janeza Janše (2004 do 2008), Boruta Pahorja (2008 do 2012), druge vlade Janeza Janše (2012 do 2013), vlade Alenke Bratušek (2013 do 2014) ter Mira Cerarja (2014 do 2018).

Kaj se lahko iz teh preteklih napak in uspehov naučimo? Za uspešno makroekonomsko politiko je potrebno upoštevanje gospodarskih razmer v svetu in v domačem gospodarstvu. Potrebno je podrobno opredeliti sedanje in potencialne izzive, analizirati njihove vzroke in oblikovati ukrepe, ki jih naslavljajo. To zahteva veliko mero strokovnosti, saj vsako obdobje prinaša svoje izzive in zahteva primerne, praviloma različne ukrepe. Poseben problem pa je realizacija ukrepov, ki je bila velikokrat največja slabost slovenske makroekonomske politike in je obenem posledica neoptimalnega družbenoekonomskega sistema, kar bolj podrobno obravnava z dr. Sambtom v prispevku o reševanju problema staranja na vzdržen način.

Med leti 2004 in 2013 je Slovenija vodila povsem napačno ekonomsko politiko, katere rezultat je najprej izguba velike možnosti zadolževanja države v sili (tj. velikega fiskalnega prostora), ki smo jo imeli ob začetku krize, in posledično nižja raven BDP, kot bi jo lahko imeli, če bi ravnali drugače. Ključna razvojna posledica napak tega obdobja je manj razpoložljivih proračunskih sredstev za kritje hitro naraščajočih izdatkov, povezanih s staranjem prebivalstva.

Samo, če se bo z ukrepi ekonomske politike in dograditvijo ekonomskega sistema sledilo aktivnemu naslavljanju teh zelo resnih razvojnih izzivov, lahko računamo na dolgoročno bolj stabilno in napredno družbo. Pri tem pa morajo pomembnejšo vlogo odigrati managerji. Samo tako bo ob harmoničnem razvoju družbe lahko slovensko gospodarstvo in z njim vsi deležniki, seveda tudi lastniki, dosegalo zelene cilje. Razumevanje izzivov širšega družbenega okvira, usposobljenost za sodelovanje v družbenem dialogu in vzpostavljanje zavesti za dolgoročno sistemsko vzdržnost in trajnostno naravnost so zato neizogibni del družbene odgovornosti odločevalcev, katere cilj naj bo dolgoročna vzdržnost družbenega sistema. Zato sta ti dve kategoriji neločljivo vsebovani v osrednjem poslanstvu managerjev.